

מסוד החנוך וחתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
ב ע ר י כ מ ב מ ס א ל י כ ו נ ב י ן
ש מ ג מ פ ע ש ר י ם ו ש ל ש

פ ר ק י"ג

ל ר ל ר (מ ש כ"ד)

א. שאלות כלליות

1. למסורנו מנה על אברהם מהדורה שניה השי"ג בהקדמה לפרקנו:
בפרשה זו מסופר כיצד הציב אברהם ללוט, מפני דרכי שלום ולשם פניעה מריבות
בין רועי מקנהו ובין רועי מקנה לוט, להפרד ממנו. גם זה מנחן ונסיון לאברהם...
הסבר במה פתוח פניננו נסיון לאברהם ומה לטיון נסיון
זה לנסיון ראשון ולנסיון אחרון שנתנסה בו אברהם?

2. שאלתנו 50!

... וכמו כן אין לראות דבר שבמקרה בחזרה על המלה "... שבע פעמים במסכה
זו, כרגיל במלה העיקרית של פרשה מסויימת, לפי השיטה שכבר עמדת עליה כמה
פעמים בפרושי.

מא מה היא איפוא המלה העיקרית ("המלה המבטחת")
בפרקנו?

3. בעל עקבה יצחק סקדים לפרקנו

לפני הכתוב כי טע לדרכו בהצלחה קנינים רבים מהסודות, כמו שאמר "ואברהם כבר מאד
במקנה בכסף ובזהב", אמנם שבהצלחה בפטיות לא הרויח כלל, די לו במה שחזר למסעור
מנגב ועד בית אל "עד המקום אשר היה שם אהלו בתחילה" ואל "מקום המדבה אשר עשה שם
בראשונה" ואשר קרא בשם ה', ואמר "וגם ללוט החולך את אברם היה צאן ובקר ואהלים"
לומר שכבר שחתפו שניהם באלה הקנינים ולא לכבוד הוא לו.

הסבר מהי הפליאה בפרקנו שרצה ליישב?

ב. שאלות ודיוקים ברשי"י

- א מהו הקשי (או הקשיים) שישב רש"י בדבריו אלה?
- אא האם לפי דעת רש"י המלים "לפני שחת... ואת עמורה" דבוקות למעלה אל "כי כולה משקה" או דבוקות למטה אל "כגן אלוקים"? ומה הניעו להכריעו כאשר הכריעו?
- אא מה קשה לו בפסוקנו? (שים לב: שנים הם הקשיים שמישב רש"י בדבריו!)

- 1. י"ד"ה כי כלה משקה: ארץ בחלי מים.
- 2. י"ד"ה לפני שחת ה' את סודם ואת עמורה: היה אותן מיסור...
- 3. י"ד"ה כגן ה' לאילנות " כארץ מצרים לזרעים

- א (א) מה קשה לוד
- אא (ב) ומקשה תרא"ם: ותיטת, שמגבולי הארץ נראה שכבר הירדן במזרחת של א"י ובית אל תוך א"י, ונמצא שהחולך מבית אל שהיה אברהם דר שם אל ככר הירדן, חולך מאצל אברהם למזרחו. וצריך פירוש!

- 4. י"א ד"ה סקודו: נסע מאצל אברם וחלך לו למערבו של אברם, נמצא נוסע ממזרח למערב, ומדרש אגדה: חסינ עצמו סקודונ' של מולם - אמרו "אי אפשו לא באברהם ולא באלוקיו".

החולך ליישב קשי זה על דרך הפשט? העזר בישעיה י"ז י"ג,

- (ג) דברי המדרש שהביאם רש"י כאן נשמרו בנראשית רבה גם לפסוק "ויחי בנסעם לקדם" (י"א א'). הסבר למה נמנע רש"י מלהביא את המדרש גם שם, והלא דבריו נראים מתאימים שם עוד יותר מאשר במקומנו?

- 5. י"ג ד"ה ויאהלו נסע אהלים לרועיו ולמקנהו

- (א) השוה דבריו כאן לדבריו י"ב ה' ד"ה ויעתק משם: אהלו. האם הקשי העומד לפניו כאן ושם אחד הוא אם לא?

- (ב) מה ראה לחוסיף כאן "אוהלים" בלטרן רביס?

6 י"ג ד"ה ואנשי סדום רעים. ואף על פי כן לא נמנע לוט מלשכון עמחם. ורבותינו למדו מכאן (משלי י' ז') "ושם רשעים ירקב".

(א) מה קשה לו?
(ב) בשתי דרכים שונות מיישב רש"י את הקשי (הפירוש השני "ורבותינו למדו") הסבר מהו ההבדל העקרונני ביניהם?

אא (ג) מפרשי רש"י מקשיים: מהו "ורבותינו למדו מכאן"? והלא פסוק הוא במשלי? הסבר כונתם.

7 י"ד ד"ה אחרי תפרד לוט: כל זמן שהרשע עמו היה הצבור פורש מסבו.

אא (א) השנה לדבריו אלה את דבריו ד' א' ד"ה וקאדם ידעו כ"א א' ד"ה וח' פקדו.

הסבר כיצד אין דבריו שם סותרים לדבריו כאן?

אא (ב) היכן נאמר רעיון זה של הרחקת השכינה בגלל החבורה הלא טובה בספר בראשית?

י"א ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן

סנחה בלעלה: כי הבחירה בהחלט לא יאמר רק על הטוב, ותבחר ברע לא תקרא בחירה בהחלט רק לעצמו, כי איש אחר לא יבחר הבחירה הזאת. וכך עשה לוט שבחר בחירה רעה להפך מן הצדיק.

- 1) מה הדיוק הלשוני שדייק בפסוקנו ושטפנו לסר שזו בחירה רעה?
- 2) מה פירוש "הבחירה בהחלט"?

י"ח ויאחל אברם ויבוא וישב באלוני סמרא אשר בחברון.

סנחה בלולה (לר' אברהם סנחס רפא מפורסו או רפאפורט) על דרך (איוב י"ד י') "וגבר ימות ויחלש".

אא הסבר מה הקשי ומה ישונו?

שאלות בטעמי התקרא העורך: ס. פולמן.

י"ג ו"ג ואנשי סדום רעים וחמאים לה' מאד. רבים ניסו לתרץ את פיסוק הטעמים של פסוקנו. עיין בפרט את שו"ל ואח דברי הרב ברכר בהוצאת "יהואש".

הרב ס. ברויאר, בספרו "פיסוק הטעמים שבסקרא" דוחה את הפירושים כדחוקים ואומר (עמוד 148):

"פתרון הבעיה יימצא גם כאן - לא ע"י פירוש חדש - אלא ע"י כלל דקדוקי חדש; שכן כך דרך הטעמים בטעמם (הכולל פסוק שלם), שחלקו השני מלה אחת בלבד..."

הרב ברויאר מביא הקבלות:

בראשית ה' ט"ו וידבר אלקים אל-נח לאמר
בראשית כ"ב ט"ו ויקרא מלאך ה' אל-אברהם שנית סו-חשמים
בראשית ל' ז' ותחר עוד ותלד בלחה שפחת רחל בן שני ליעקב
שמות י' י' וידבר ה' אל-משה לאמר.

ועיין בצירוף הטעמים בפסוקים האלה.

- 1) מהו הכלל הדקדוקי, כלפינו יש לפרש את כל הפסוקים האלה?
- 2) אילו טעמים היו דורשים כלל-פיסוק הטעמים המקובלים?